

**Què s'empatolla
Manuel de Seabra?**

L'escriptor portuguès i en català Manuel de Seabra ataca el que ell anomena "la defensa a ultrança de les llengües, de les tradicions, de les arrels, del passat ("El Punt", 3 de març)... Diu que es corre el perill de petrificació i que els pobles han de viure, simplement, com les persones i "ser subjecte normal d'esdevenir". Bé, a la pràctica ja és així, però tot depèn del temps i de les circumstàncies i de l'imperialisme d'uns i de la voluntat de sobreviure d'uns altres. Com pot dir tan tranquil·lament que "la llengua catalana i la portuguesa acabaran probablement per desaparèixer" i quedar-se tan tranquil? Com pot comparar la situació dels il·legats d'abans de la romanització amb la d'uns que han fixat una llengua de cultura que porta més de mil anys d'existència i de progressiva fixació, de cultiu d'ensenyament...? Si, com sembla que ha estat així, a més d'aquests judicis relativistes n'ha formulat uns altres despectius i còpics, titllant de feixistes la gent que com nosaltres defensem la nostra llengua davant les envestides d'un Estat que durant molt anys ha estat dirigit pel feixisme i que en conserva l'empremta en moltes de les seves actituds i en la mentalitat de força dels seus ciutadans, li direm que el deuen haver informat malament o que "guaita el món a l'inrevés pel forat d'una miralla".

•••••

Bernat Joan
M.ª-Lluïsa Pazos
Ernest Sabater

HISTÒRIA DE LA LLENGUA CATALANA

ENSENYAMENT

la BUSCA

oikos-tau

Història de la llengua catalana

Bernat Joan; M. Lluïsa Pazos; Ernest Sabater. Ed. Oikos-Tau, col·lecció "La Busca", Vilassar de Mar 1994.

Aquesta *Història* s'adequa a la programació de la Llengua catalana de C.O.U.. Aquesta particularitat ens mostra que és un llibre destinat a informar i formar el nostre jovent estudiant, i és curiosament pensat per desvetllar-los-en la identitat, el grup

cultural a què pertanyen. Això és transcendent perquè fa conèixer amb profunditat i rigor als nostres adolescents les seves arrels socials, els fa penetrar en la seva comunitat històrica. Perquè la personal i social identitat se sosté i descansa fonamentalment sobre dos pilars: l'un és els antecedents històrics del seu poble i l'altre la llengua comuna pròpia de la

terra on viuen, on la majoria ha nascut.

Una història de la nostra llengua, exigeix que hi figurin els orígens, els antecedents, les influències i també l'actualitat d'aquesta llengua per una banda; la crònica dels esdeveniments socials del poble que l'ha tinguda com a pròpia per una altra; i finalment, vista aquesta història des del vessant purament filològic, les evolucions fonètiques, morfològiques, gramaticals en general, que en el transcurs del temps s'hi han produït.

Tots tres aspectes han estat tinguts molt en compte en la redacció d'aquesta *Història*. Bernat Joan que ha estat el qui n'ha compost la primera part, hi explica conceptes fonamentals de la socio-lingüística, aspecte que és de necessitat prèvia per a tota la resta d'exposició: el "concepte social de la llengua" i les "nocions sociolingüístiques". M. Lluïsa Pazos, ens introdueix amb prou amplitud i detall, alhora que amb concisió, en l'origen romànic del català i els elements dels adstrat i el superstrat, i tot seguit s'endinsa en la història humana, els documents escrits cabdals del poble català i els detalls més fonamentals de l'evolució del vocabulari, la morfologia i la sintaxi del català, però sense entrar en massa detalls ni en minúcies que recarregarien inútilment la memòria dels estudiants. M. Lluïsa Pazos estén la seva informació des del segle XII fins al Compromís de Casp, assenyalant amb vivacitat d'intenció els fets històrico-socials més importants del període i la relació que hi té la situació de consolidament i ple-

nitut i la final inflexió en produir-se la sobtada falla de poder polític. Ernest Sabater exposa la història lingüística des del Renaixement fins avui en dia. La major proximitat respecte del moment actual dels fets històrics d'aquest període, li permet de resumir en uns quadres, d'utilitat didàctica, el paral·lelisme entre els fets polítics i els fets culturals de cada lapse de temps, resumint així la més àmplia informació que aporta al text general. Al final del llibre hi ha una molt breu recopilació de textos literaris que s'estén en el temps des d'un fragment del *Llibre jutge* fins a un altre de *Gertrudis* de J.V. Foix, oferint així un tast de les característiques evolutives de la llengua al llarg de la nostra història.

Conclourem aquesta abreujada recensió fent ressaltar el sentit nacional amb què són exposats els esdeveniments de la nostra història, tan oblidada en els programes oficials. Assenyalarem també que s'hi exposa la vinculació que hi ha entre la situació política de cada època i la de la llengua i les seves manifestacions en obres de literatura, les quals són estudiades definint-ne concisament les peculiaritats.

En fi, un llibre d'extensió adequada als estudis de batxillerat, orientat a fer un gran servei de formació humana i nacional dels estudiants, alhora que d'interès per a qualsevol lector.

• *Jaume Vallcorba i Rocosa*

Triar no és trair

Identitat i llengua en els joves de Barcelona, Emili Boix, Barcelona. Llibres a l'abast, 272, Edicions 62, 1993.

Un estudi socio-lingüístic segurament molt correcte pel que fa a metodologia, però en la línia del que fa temps que vaig anomenar "sociolingüística de saló", encara que hi hagi molt treball de camp. Arriba a l'extrem del masoquisme de seguir detalladament els diàlegs entre uns grups de joves i enregistrar cada moment que es passen a l'espanyol. Transcriu el català penós que alguns utilitzen... Com a document per a la història de la desintegració del català és de primera. I compte, això no vol dir que no siguin necessaris aquest tipus de documents!

El títol, per bé que declaracions de l'autor a la premsa semblen voler dir que personalment no en comparteix el missatge, no pot ser més explícit: deu ser com la tria entre gelats de llimona, maduixa, menta o variat que davant la necessitat de refrescar-se efectuem en un moment concret. La llengua, doncs, és una qüestió purament de tria, de modes, de companyies, lluny del transcendentalisme de voler-la mantenir com a signe d'identitat, com a ciment vertebrador d'una societat... Podeu fer exercicis semblants mirant els programes de debats de TV3 o el Canal 33 i comprovar com es passa del català a l'espanyol segons l'interlocutor, segons les normes d'ús ancestrals de la submissió. Punt i seguit.

• E.S.